

Interviewproject van de Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel

Interview met mevrouw M.Heijkoop-Pols, Kortenoord 98 te Nieuwerkerk aan den IJssel op 19 september 2007 door Ludy Eijnsink en Ben Volder.

De familie Pols, vader, moeder en zes kinderen, woonde op de Steenplaats Hitland in een hoekhuis naast Alida van Spruit, een alleenstaande vrouw. Mevrouw M.Pols (Marie) was het vierde kind in het gezin met in totaal drie zoons en drie dochters. De drie zoons zijn inmiddels overleden.

Tot ca 1940 was er geen elektriciteit of stromend water op Hitland. Zelf heeft mevr. Pols vanaf haar tiende jaar heel wat emmers water uit de IJssel gehaald. Voor een groot gezin was heel wat water nodig. Lampen brandden op petroleum of carbid. Je had geen koelkast, douche, radio of wasmachine. Gestreken werd met een boutje dat op de met turf gestookte kachel stond. Voor die turf moest moeder werken op de Steenplaats n.l. (opzetten). De stenen werden eerst 'geplakt' in houten kleivormen, dan te drogen gezet, omgekeerd en rechtgezet. Dan werden ze op een kar getild (opgezet) die naar de oven ging. De kinderen werkten ook mee, haar zus vanaf haar veertiende. Moeder ging opzetten met een kind aan een touw en een kind in een kistje, die konden niet thuisgelaten worden. Toen mevrouw Pols groter was, werd die werkzaamheid voor vrouwen als haar moeder afgeschaft.

Bij slecht weer moesten de klaarstaande rietmatten over de stenen worden uitgerold, ook bij onweer of 's nachts. Of worden overgeschoten naar de andere kant als de wind gedraaid was. Iedereen hielp daarbij mee. 'Matten' heette dat werk. Mevrouw Pols heeft na schooltijd haar vader wel eens geholpen met 'strikken', het vlechten van de rietmatten.

Als kind had je de ruimte om te spelen. Je had geen speelgoed maar speelde b.v. winkeltje met wat er was: zand was suiker, steen het brood enz. Of je bakte poppetjes van klei op een kacheltje. Elke avond in het seizoen kwam één van de stokers, Marinus van Herk op de koffie. Die bleef tijdens het stoken op de steenplaats, sliep in een schuurtje, ging niet terug naar Gouderak. Stokers gooiden de turven ook 's avonds in de oven. Wij zouden de turf tegen de zijkant gooien, de stokers gooiden recht tot achterin, een heel vak was het. In een groot gezin was altijd tijd voor aanloop. Er was ook een stoker uit Krimpen aan den IJssel.

Je had niets in die tijd, je wist niet beter. Het was een gezellige tijd onder elkaar met de mensen.

Het woonhuisje bestond uit een kamer, twee bedsteden, een hokje en een zolder om te slapen. Later is een keuken aangebouwd.

Er was een grote groentetuin met aardappels en groente. Daar was vader Pols na het werk 's avonds druk mee. Er was een varken voor de slacht, er waren kippen en konijnen.

In 1945 was mevrouw Pols elf jaar. In het begin van de oorlog viel het nog wel mee met de voedselvoorraad. Maar in het laatste jaar werd er honger geleden. Er waren kinderen die 's middags bij de boer gingen eten. Moeder ging bedelen om voedsel. Aardappelschillen werden b.v. een dag na het schillen weer gekookt. Mevrouw Pols kon niet tegen dit soort eten. Ze mocht bij een tante wonen in Krimpen aan den IJssel, een gezin waarvan de man in een maalterij werkte.

Mevrouw Pols herinnert zich het verduisteren van de ramen en het bombardement op de 's Gravenweg waarbij mensen zijn gestorven. Ook was er de keer dat de Hitlandselaan onder water was gezet. Om de huisjes was een dijk aangelegd om ze droog te houden. De kinderen van de school aan de 's Gravenweg hadden een half uur eerder vrij gekregen om een omweg te maken naar huis. Dat omlopen deden ze niet, liever trokken ze sokken, klompen en schoenen uit om op blote voeten de kortste weg naar huis te nemen. Vier keer per dag liepen ze immers heen en weer naar school. Een oom die ook op Hitland werkte, dook onder omdat hij niet in Duitsland wilde gaan werken. 's Nachts om twee uur kwamen ze op de deur bonken om te kijken of hij er was.

Na de oorlog had je bonnen, o.a. voor kleding, snoep, tabak enz. Dat ging uit van Van de Hark, daar kon je een rokje of jasje halen waar je groos mee was.

Op haar vijftiende jaar ging mevrouw Pols op naailes in Ouderkerk aan den IJssel. Nog steeds verstelt ze kleren, breit en stopt ze sokken. Dat zit in haar, zonodig doet ze dat voor de familie. Op Kortenoord draagt ze veel laarzen, daar passen geen dunne sokjes in. Ze maait het vele gras en spit de groentetuin om. Hoeveel werk dat ook is, met koemest inwerken, zaaien, planten en slakkenmiddel strooien. Ze kan niet stilzitten en het houdt een mens fit. Haar man maaide met de zeis op moeilijke plekken, dat doet ze niet. Er is een broeikasje omgewaaid in een storm waarbij in een naastliggend perceel 29 bomen zijn omgewaaid.

Na de lagere school ging mevrouw Pols zes jaar in de huishouding werken bij fietsenmaker Teun Karreman, de laatste twee jaar tegelijkertijd bij kruidenier Toon de Groot. Op de fiets er heen voor drieënhalve gulden in de week, van 's ochtends vroeg tot 's avonds werken. Ze had wel verpleegster in het ziekenhuis willen worden, nu studeert haar kleinzoon biomedische wetenschappen in Amsterdam. 's Avonds waste ze haar werkschort, 's morgens streek ze het.

Met een vriendin ging mevrouw Pols op zaterdag dansen bij Honkoop, met Pasen uit in Gouda, naar de Stolwijkse kermis, naar Krimpen aan den IJssel, alles op de fiets. Veel geld voor vertier was er niet.

Op zondag werd niet naar de kerk gegaan, de familie was niet christelijk. Er waren niet veel christelijke mensen op Hitland. Hitlanders trouwden veel onder elkaar. De ouders van mevrouw Pols leerden elkaar op de Steenplaats kennen. Maar mevrouw Pols leerde haar man kennen bij haar zus. In 1953 toen ze negentien jaar was trouwden ze. De heer A. Heijkoop woonde op Ver-Hitland, hij voer op de Rijn. Drie jaar woonde mevrouw Pols in bij haar schoonouders, daarna ging het gezin op Kortenoord wonen. Op Ver-Hitland was ook rond 1940 elektriciteit en waterleiding aangelegd. Mevrouw Pols is in januari één dag mee gaan varen met hun zoontje van vijf weken oud. Toen wist ze dat ze daar niet voor voelde. Haar man is aan de wal gaan werken, bij Werkspoor in Krimpen aan den IJssel en bij Blok aan de dijk. Lassen en van alles en nog wat deed hij. Tien jaar geleden is de heer Heijkoop overleden, 44 jaar zijn ze getrouwd geweest.

Over de Steenplaats: de buurtjes waren mooier om te zien dan wat er nu nog van de ovens staat.

Op Steenplaats Hitland spraken de mensen woorden op een eigen manier uit. B.v. 'broad', 'sloa', 'butterblom' (boterbloem) of 'tussendeur' (tussendoor). Iemand uit Rotterdam verstond het niet.